

УДК 658.14
JEL Classification: D25, G32

DOI: 10.37332/2309-1533.2023.4.12

Водолазська О.А.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Голуб Є.О.,
здобувач освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Vodolazska O.A.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at the
department of finance, banking and insurance,
Holub Ye.O.,
applicant for the educational degree of a master
of specialty "Finance, banking and insurance",
Dnipro State University of Agrarian and Economics

SOURCES OF CAPITAL FORMATION OF MODERN ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF ENSURING THEIR FINANCIAL STABILITY

Постановка проблеми. Аналітичний погляд на сучасну економіку свідчить, що підприємства сьогодні функціонують за умов науково-технічного прогресу та глобалізації. Ці процеси призводять до високої конкуренції на ринку і, як наслідок, змушують підприємства знаходити нові можливості, щоб перевершити своїх конкурентів. Для цього вони мають бути достатньо гнучкими у своїй діяльності та методах фінансового управління.

За такої ситуації особливо важливу роль відіграє вміння правильно вибрати джерела фінансування та визначити пропорції формування капіталу підприємства, які, з одного боку, зможуть забезпечити суб'єкту господарювання фінансову стійкість, а з іншого – сформувати достатню успішність інвестування для своїх власників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням теоретико-методологічних основ і практичних проблем формування капіталу на мікрорівні займалися Л. Бровко [1], О. Вівчар [2], О. Євтушевська [3], В. Кремень [4], Т. Кузенко [5], К. Ларіонова [6], Т. Мулик [7], О. Смирна [8], С. Халатур [9] та інші. Зокрема, вченими розглядалися питання управління капіталом підприємств, особливості оцінювання та підходи до формування його структури. Однак, в умовах посилення ринкової конкуренції, потребують подальшого детального вивчення сучасні можливості залучення капіталу для фінансування підприємств з метою підтримання їх фінансової стійкості.

Постановка завдання. Мета статті – дослідження особливостей формування капіталу сучасних підприємств, встановлення переваг і недоліків внутрішнього та зовнішнього фінансування, що забезпечить раціональний вибір джерел формування капіталу та підвищить фінансову стійкість підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ведення бізнесу вимагає від підприємства наявності необхідних активів, які можна придбати за рахунок певних джерел. Особливо важливу роль у цій ситуації відіграє вміння правильно вибирати джерела фінансування.

Основним власним джерелом фінансування активів, незалежно від форми власності, є прибуток. Інтенсивність отримання в такий спосіб власного капіталу залежить від суми доходу, зменшеного на податкові відрахування державі, рівня витрат на отримання цього доходу та принципів розподілу чистого прибутку [3].

Власний капітал формується всередині підприємства і є знов створеною ним вартістю. Таке фінансування називається самофінансуванням і для багатьох малих і середніх підприємств є основним джерелом фінансування, що в основному базується на перерозподілі чистого прибутку та використанні амортизації.

При зовнішньому фінансуванні підприємство отримує залучені кошти. Це може полягати у збільшенні власного капіталу чи збільшенні боргу підприємства. В основному такий підхід

використовується під час розвитку та інвестування [1; 10; 14]. При цьому слід враховувати важливі взаємозв'язки, що існують між внутрішнім і зовнішнім фінансуванням.

Підприємства використовують різні форми фінансування. У теорії та на практиці застосовування тієї чи іншої форми фінансування визначається за критеріями, які представлені на рис. 1.

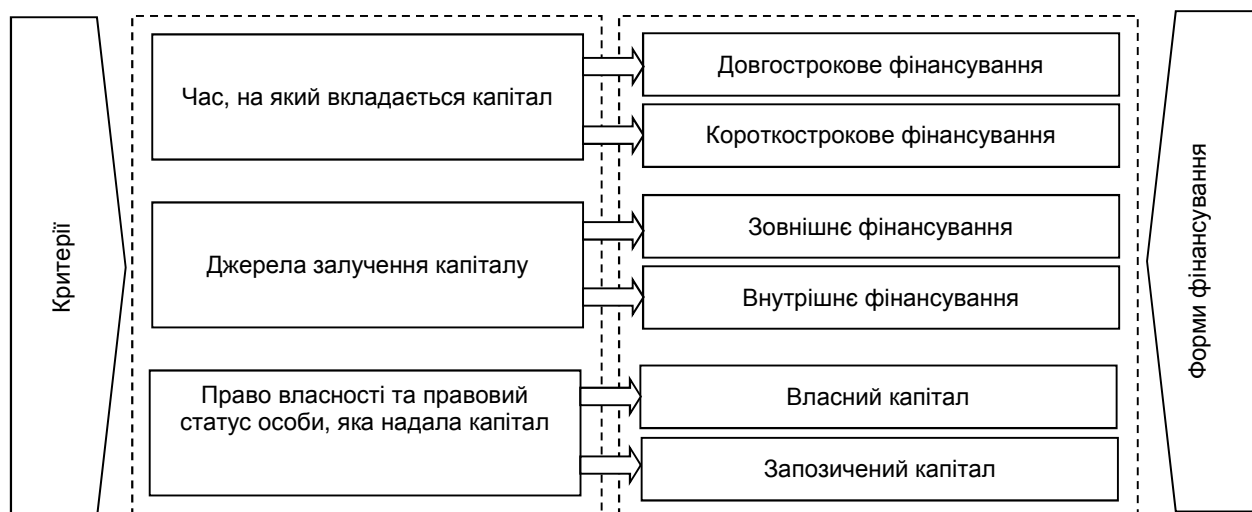

Рис. 1. Критерії застосування форм фінансування сучасних підприємств

Джерело: систематизовано за даними [4; 6; 9]

За часовим критерієм залучення капіталу в підприємницьку діяльність виділяють:

– довгострокове фінансування – пов'язане з фінансуванням потреб суб'єкта господарювання протягом тривалого часу (понад 1 рік). Переважно таке фінансування має застосовуватись до фінансування необоротних активів;

– короткострокове фінансування – пов'язане з наданням суб'єкту господарювання коштів на термін менше 1 року. Передбачається, що ця форма фінансування має використовуватись щодо оборотних активів.

Своєю чергою, залежно від критерію джерел залучення капіталу, виділяють:

– внутрішнє фінансування – джерелом капіталу є грошовий надлишок, отриманий у результаті фінансово-господарської діяльності (перевищення надходжень над витратами);

– зовнішнє фінансування – джерелом капіталу є фінансовий надлишок або матеріальний капітал, що виник поза підприємством і наданий йому в борг на певний або невизначений термін.

Класифікація форм фінансування за джерелами залучення капіталу здійснюється з урахуванням критерію власності та правового статусу осіб, які вносять капітал відповідно до вимог стандартів фінансової звітності (балансові зобов'язання). На підставі такого поділу виділяють:

– власний капітал – у тому числі еквівалент економічних ресурсів, що залишилися у розпорядженні власників підприємства;

– запозичений капітал – що включає грошовий еквівалент засобів, наданих підприємству зовнішніми суб'єктами, тобто кредиторами. Позикові капітали передаються підприємству на певний термін, після чого вони повертаються.

Загальновідомо, що незалежно від стадії розвитку, розміру та характеру операцій серед джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання особливу роль відіграє власний капітал [1; 3]. Ця форма фінансування, з одного боку, дає інвесторам право власності та можливість брати участь у розподілі отриманого прибутку, але водночас означає необхідність покриття понесених збитків пропорційно до суми вкладених коштів. Вкладники коштів, що становлять статутний капітал підприємства, мають, крім іншого, можливість вирішувати, як використовувати вкладений капітал у ході діяльності, а також право на частину ліквідаційної вартості у разі припинення діяльності підприємства та інших привілеїв залежно від організаційно-правової форми підприємства.

Особливе значення власного капіталу зумовлено тим, що він бере участь у фінансуванні підприємства на невизначений термін, а при ліквідації суб'єкта господарювання повертається власникам лише після задоволення вимог інших кредиторів. Таким чином, даний вид фінансування є найбільш стабільним джерелом для підприємства та формує його фінансову стійкість [2]. Крім того, власний капітал, будучи міцною основою фінансування підприємства та джерелом його кредитоспроможності, виступає своєрідною гарантією для кредиторів.

Отож, вищий рівень власного капіталу у структурі джерел фінансування забезпечує нижчий ризик втрати платоспроможності підприємства та його банкрутства [5; 11]. Однак при цьому слід пам'ятати, що вміле використання запозиченого капіталу дозволяє збільшити обсяг прибутку,

одержуваного підприємством, а, отже, і максимізувати розмір вигід власників. Це одна з причин, через яку підприємці використовують альтернативні джерела фінансування у вигляді позикового капіталу.

Наскільки розповсюджена практика використання позикового капіталу українськими підприємствами можна визначити з рис. 2.

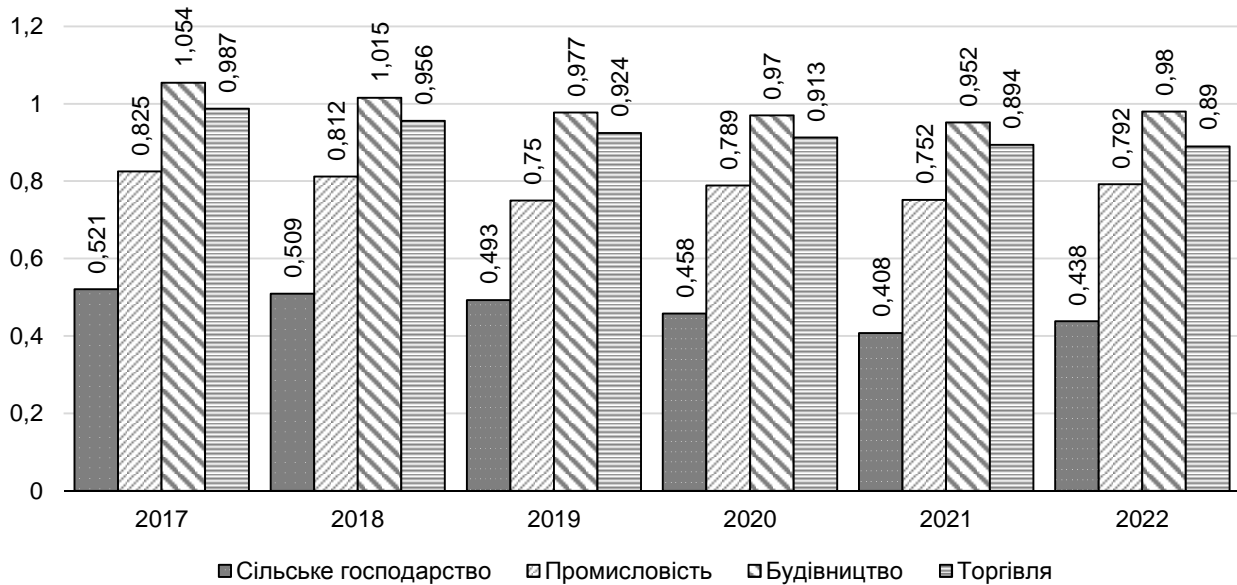

Рис. 2. Динаміка коефіцієнта заборгованості українських підприємств за окремими видами економічної діяльності у 2017–2022 рр.

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України [8]

Коефіцієнт заборгованості відображає ту частину активів, яка формується за рахунок запозиченого капіталу [7]. Отже, найбільше значення цього коефіцієнта спостерігаємо у 2017–2018 роках, коли економічна ситуація відзначалася певною стабільністю напередодні так званої коронавірусної кризи, а надалі відбувається його зниження за всіма видами економічної діяльності. Загалом, сільське господарство виявляється найменш залежним від кредитних ресурсів, а будівництво, навпаки, має суттєві позикові кошти.

Як зазначалося, власний капітал може мати різне походження, тобто його джерела може бути як зовнішніми, так і внутрішніми [3]. Таким чином, можна виділити:

- вкладений капітал – прирівнюється до зовнішнього фінансування (наприклад, випуск акцій, вклади партнерів/акціонерів, зростання цін на акції);
- створений капітал – визначається як самофінансування (наприклад, нерозподілений прибуток, списання амортизації, прибуток від продажу надлишкових основних засобів, прискорення оборотності капіталу).

Подвійне походження власного капіталу пов'язане з тим, що коштів, які генеруються самим підприємством, може виявитися недостатньо. У такому разі можливе збільшення капіталу за рахунок отримання коштів від інвесторів, наприклад, шляхом випуску акцій [6; 10]. Збільшений таким чином власний капітал підвищує фінансову надійність підприємства, полегшує подолання можливих труднощів із платежами та збільшує шанси на отримання зовнішнього капіталу в майбутньому.

Як було відзначено, пропорції обраних джерел фінансування істотно впливають на фінансові результати підприємства, тому рішення щодо управління структурою капіталу вважаються особливо важливим напрямом у процесі фінансового менеджменту підприємства [5]. Вибір джерел фінансування, зокрема розмір частки власного капіталу, і навіть наявність різних інших рішень залежить від низки макро- і мікроекономічних чинників. Що стосується макроекономічних аспектів, то до них в основному належать такі фактори, як:

- стан і перспективи розвитку галузі, в якій працює підприємство;
- економічна ситуація – фаза циклу;
- рівень інфляції;
- система оподаткування [12; 13].

Власний капітал завжди прив'язаний до окремого підприємства. Початково він виникає у момент створення підприємства при внесенні засновниками (власниками) капіталу, що дозволяє розпочати діяльність. Для підприємств він може бути внесений як у натуральній, так і у грошовій формі, а його мінімальний розмір визначається нормативними положеннями про окремі організаційно-правові форми. Насамперед, фінансування діяльності підприємства за рахунок власного капіталу підвищує

його ліквідність і фінансову стійкість [2; 11]. Однак спиратися лише на власний капітал є не завжди можливо через внутрішню обмеженість таких ресурсів і часто навіть виникають труднощі з отриманням додаткових власних ресурсів, що є особливо характерним для малих і середніх підприємств. З іншого боку, власний капітал є менш гнучким, ніж запозичений капітал, і не завжди приносить очікувану вигоду для власника. Необхідно звернути увагу на той факт, що збільшення цього виду капіталу, наприклад, за рахунок додаткових виплат партнерам або залучення нових людей у бізнес може призвести до втрати контролю над ним. Отже, фінансування діяльності лише із власних джерел може значно обмежити можливості розвитку підприємства [6].

Про обмеженість такого джерела формування капіталу, як прибуток, говорить статистика щодо збитковості підприємств в Україні (рис. 3).

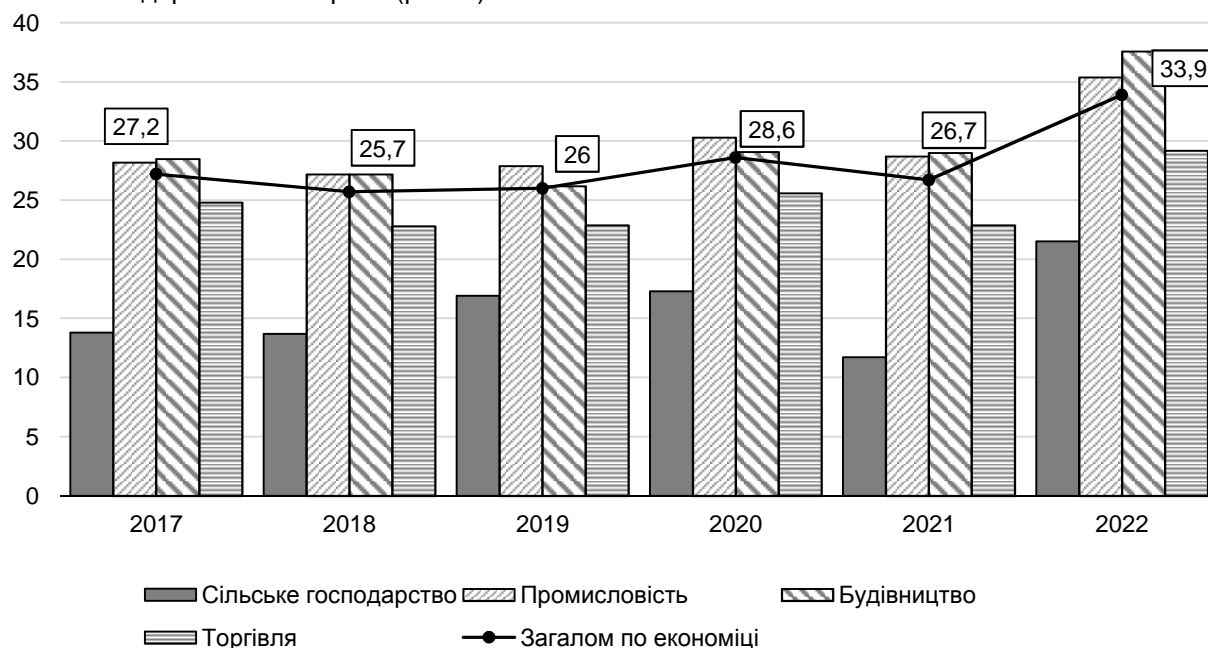

Рис. 3. Динаміка частки збиткових підприємств в Україні у 2017–2022 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними Державної служби статистики України [8]

Як бачимо, частка збиткових підприємств суттєво зросла у 2022 році через військові дії та посилення економічної нестабільності. Звертає на себе увагу той факт, що особливо зазнають збитків підприємства тих галузей, які найбільше залежать від запозиченого капіталу – будівництво та промисловість.

Запозичений капітал розглядається у значно ширшому спектрі, оскільки існує безліч джерел фінансування, наприклад, лізинг, банківські кредити, позики, поруки та гарантії, субсидії чи інші засоби підтримки. З іншого боку, запозичений капітал надається у розпорядження підприємства на певний проміжок часу та має бути повернений у відповідний, заздалегідь визначений термін. Використання позикового капіталу тягне за собою конкретне узгодження, що стосується здійснення витрат, і часто такий капітал не може бути використаний для жодних інших цілей, крім тих, які узгоджені з кредитором з урахуванням певних ризиків. Істотним недоліком залученого ззовні капіталу є необхідність надання гарантій і застав кредиторам [9].

Запозичений капітал завжди входить у групу капіталу зовнішнього походження. Проте зовнішній капітал – це не завжди тільки кредити, отримані безпосередньо від банків. Підприємства сплачують комісію власникам капіталу за використання залученого ними капіталу. Розмір винагород і терміни його виконання суворо обумовлюються між сторонами. Переваги використання запозиченого капіталу полягають у наступному:

- кредитор не може безпосередньо впливати на рішення, що приймаються на підприємстві;
- зростання запозиченого капіталу не збільшує кількість власників підприємства;
- у разі нестачі власних коштів запозичений капітал дозволяє підприємству підтримувати дієздатність при фінансуванні оборотних коштів;
- відсотки, які нараховуються та сплачуються на запозичений капітал, є витратами, що зменшують базу оподаткування доходів підприємства;
- використання ефекту податкового щита призводить до того, що в ринковій економіці, що добре функціонує, вартість запозиченого капіталу нижча за вартість власного капіталу;

– наявність запозиченого капіталу на підприємстві дозволяє використовувати ефект фінансового важеля, який особливо важливий за наявності значної частки довгострокового запозиченого капіталу в його структурі;

– запозичений капітал має єдину номенклатуру серед усіх організаційно-правових форм підприємств, в той час як акціонерний (пайовий) капітал підприємства має різні складові та залежить від організаційно-правової форми суб'єкта господарювання.

До недоліків фінансування підприємств запозиченим капіталом можна віднести:

– можливість попадання в боргову пастку, що особливо небезпечно у ситуації, коли частка запозичених джерел фінансування надто велика;

– виникнення фінансового ризику, що збільшується при надмірному нарахуванні відсотків;

– занадто високий рівень заборгованості для підприємства не дозволяє мінімізувати фінансові витрати, а важливою перешкодою у процесі мінімізації витрат є те, що кредитори у зв'язку з підвищеним фінансовим ризиком вимагають компенсацій, тобто вищих відсоткових ставок [5].

Кредити надаються з урахуванням вимог банківського законодавства, виходячи з укладання відповідних договорів із банками. За укладеним кредитним договором банк зобов'язується надати позичальнику на встановлений у ньому термін обумовлену суму коштів на певну мету, а позичальник зобов'язується використовувати цю суму за умов, передбачених у договорі, тобто повернути суму використаного кредиту разом із відсотками у зазначені дати погашення та сплатити комісію за його надання.

Загалом, короткострокові кредити включають кредити готівкою на кілька днів і кредити на поповнення оборотних коштів на строк до одного року, включаючи надання коштів на поточний рахунок або овердрафт, товарний кредит і факторинг. Товарний кредит використовується в угодах, що укладаються між підприємствами, і полягає у відстроченні платежу за продаж. Він доступний всім контрагентам і не вимагає фінансового забезпечення, а рух коштів відбувається за відкритим рахунком.

Факторинг є формою швидкого фінансування поточних операцій підприємства і полягає у фінансуванні факторинговою компанією товарного кредиту, наданого даним підприємством його одержувачам. Управління дебіторської заборгованості також може здійснюватися за допомогою факторингу. В Україні фінансові послуги з факторингу здійснюють банки [9].

Діяльність, пов'язана з наданням позик, регулюється Цивільним кодексом, згідно з яким за кредитним договором кредитор зобов'язується передати певну суму грошей або предметів, певного виду, у власність одержувача, а позичальник зобов'язується повернути ту саму суму грошей або ту саму кількість предметів того ж виду та якості [7]. Важливою відмінною ознакою кредиту є визначення його мети, що дає банку право контролювати його використання, а також право розірвати договір, якщо його використання відрізняється від передбачених у ньому умов. У разі позички такої вимоги немає.

Для забезпечення повернення кредиту або позики з відсотками використовуються різні види застави, які поділяються на:

– матеріальне забезпечення, коли відповідальність особи, яка надала забезпечення, обмежується певними активами, зокрема, машинами, товарами, транспортними засобами та навіть нерухомістю, наприклад, у вигляді банківської або іменної застави, застави прав, відчуження (переходу права власності), депозиту, блокади грошових коштів на рахунках, іпотеки;

– особисте забезпечення – означає відповідальність особи (фізичної чи юридичної), що надає забезпечення своїм майном, наприклад: вексель, цивільно-правова порука, банківська гарантія, поступка дебіторської заборгованості, приєднання до боргу [14].

Лізинг є джерелом фінансування компанії, аналогічним, але не ідентичним кредиту, оскільки той факт, що право власності на предмет лізингу не змінюється, означає, що не вимагається надання високого забезпечення, як це було б необхідно за кредитної угоди.

Метою лізингової угоди є не лише використання предмета лізингу, а й отримання прибутку внаслідок такого використання. У будь-якому випадку за допомогою предмета лізингу мають бути отримані доходи для покриття хоча б витрат на його придбання.

Зазвичай об'єкт лізингу віддається у користування на більш тривалий термін, відповідний до його економічної корисності, як зазначено у договорі лізингу.

Договір лізингу пов'язаний із торгівлею товарами, кредитуванням та фінансуванням. Він полягає у передачі предмета оренди у користування лізингодавцем користувачеві за задалегідь встановлену плату, на погоджених умовах і за дотримання певних вимог. Договір лізингу регулюється багатьма правовими нормами на цивільно-правовому, бухгалтерському та податковому рівнях.

Дуже важливою особливістю лізингу є можливість зменшення податкової бази, що призводить до зниження податків, що сплачуються. Як приклад, в операційній оренді всі орендні платежі у повній сумі віднімаються від доходу для цілей оподаткування. При банківському кредиті як витрати розглядаються лише відсотки і банківська комісія. У багатьох випадках лізинг насправді дешевший за кредит.

На відміну від кредиту, лізинг не блокує кредитоспроможність підприємства. За потреби дозволяється використовувати додаткову форму фінансування у вигляді кредиту. Однак у разі

фінансування підприємства лише за рахунок банківського кредиту може виявитися, що кредитоспроможність буде вичерпана дуже швидко.

Лізингове фінансування забезпечує гнучкий розрахунок понесених комісій з урахуванням запланованих доходів нових інвестицій. Обладнання починає вже саме заробляти з моменту придбання, а лізингова компанія часто звільняє підприємця від багатьох формальностей, типу страховки чи ведення обліку.

Ще однією особливістю лізингу є можливість вивільнення коштів, заморожених в основних засобах підприємства. При так званому зворотному лізингу клієнт продає лізинговій компанії раніше придбане обладнання, автомобіль або нерухомість, повертаючи таким чином заморожені кошти. Потім це обладнання береться в оренду, а після закінчення договору може бути викуплено за символічну суму. При оренді нерухомого майна лізингоотримувач також може оплачувати витрати з оренди за допомогою орендної плати, отриманої від суборендарів.

З погляду податкового законодавства, можна виділити два види лізингу: оперативний та фінансовий. Найважливіша відмінність між ними полягає головним чином у податкових наслідках обох угод. При операційній оренді всі орендні платежі в повному обсязі відносяться на витрати для користувача, а за фінансової оренди вартість складається із так званого відсотка винагороди лізингодавцю та амортизації предмета лізингу. Другою суттєвою відмінністю є мінімальний термін оренди і так звана вартість викупу. За операційного лізингу обидві ці змінні визначаються чинними нормативними актами, а за фінансового лізингу можуть вільно визначатися сторонами. У фінансовому лізингу право власності на об'єкт після закінчення договору автоматично переходить до його користувача, у той час як у договорі оперативного лізингу поточний користувач має право на придбання предмета після закінчення лізингу, яке може використати чи ні.

Сьогодні фінансування інвестицій за рахунок лізингу є необхідністю для більшості підприємств, особливо в таких галузях, як сільське господарство, транспорт, будівництво.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, сьогодення потребує від фінансових менеджерів значної креативності та самовідданості через жорсткішу конкуренцію на ринку. Оскільки, капітал – це також ресурс, при формуванні якого витрачаються певні кошти на його залучення, постає завдання зменшити витрати на формування капіталу та мінімізувати можливі фінансові ризики. Саме оптимальна, з точки зору ефективності та ризиковості, комбінація форм фінансування створює для сучасних підприємств конкурентні переваги.

Підприємства можуть використовувати дві форми фінансування: внутрішнє та зовнішнє. Беззаперечно, вищий рівень власного капіталу у структурі джерел фінансування забезпечує нижчий ризик втрати платоспроможності підприємства та його банкрутства. Однак виявлено, що вмiле використання підприємством запозиченого капіталу дозволяє підвищити рівень генерування прибутку, а відтак, максимально збільшити дохід власників. Це одна з причин, через яку підприємці використовують альтернативні джерела фінансування у вигляді запозиченого капіталу. Серед форм зовнішнього фінансування найбільш привабливим є лізинг, оскільки він не блокує кредитоспроможність підприємства та дозволяє зменшувати витрати і ризики, на відміну від кредиту.

Література

1. Бровко Л. І., Водолазська О. А., Ісмайлова С. І. Формування фінансових ресурсів аграрних підприємств України в умовах воєнних дій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 118-123. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.118>
2. Вівчар О. Й., Кос Т. Ю. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Young Scientist*. 2023. № 4(116). С. 115-119. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23>
3. Євтушевська О. О., Чернов К. І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. *Food Industry Economics*. 2020. № 12(3). С. 17-24. DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v12i3.1812>
4. Кремень В. М., Кремень О. І., Кравченко А. В. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 11. С. 19-22. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2020.11.4>
5. Кузенко Т., Литовченко О., Сабліна Н. Шляхи удосконалення управління структурою капіталу підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4. С. 81-88. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-14>
6. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 3. С. 147-154. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>
7. Мулик Т. О. Аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 95-103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-15>
8. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2023).
9. Смирна О. В., Ізмайлова Н. В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських

підприємств в умовах кризових явищ. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.92>

10. Халатур С. М. Особливості механізму функціонування інвестиційного ринку в Україні. *Scientific Progress & Innovations*. 2013. № 4. С. 121-124. DOI: <https://doi.org/10.31210/visnyk2013.04.31>

11. Халатур С. М., Бровко Л. І., Моруга Т. О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 56-60. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/13.pdf (дата звернення: 20.11.2023).

12. Global deoffshorization and its impact on the national and regional economies of eastern European countries / Khalatur S., Radzevicius G., Velychko L., Fesenko V., Kriuchko L. *Problems and perspectives in management*. 2019. Vol. 17(3). P. 293-305. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.24](https://doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.24)

13. Impact of selected factors on digitalization of financial sector / Khalatur S., Tvaronavičienė M., Dovgal O., Levkovich O., Vodolazska O. *Entrepreneurship and sustainability issues*. 2022. Vol. 10(1). P. 358-377. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1\(19\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1(19))

14. Khalatur S., Dubovych O. Financial engineering of green finance as an element of environmental innovation management. *Marketing and management of innovations*. 2022. № 1. P. 232-246. DOI: <http://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17>

References

1. Brovko, L.I., Vodolazska, O.A. and Ismailova, S.I. (2023), "Formation of financial resources of agricultural enterprises of Ukraine in the conditions of military operations", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 22, pp. 118-123. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.118>

2. Vivchar, O.I. and Kos, T.Yu. (2023), "Modern methods of assessing the financial performance of the enterprise", *Young Scientist*, no. 4(116), pp. 115-119. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23>

3. Yevtushevska, O.O. and Chernov, K.I. (2020), "Theoretical aspects of enterprise equity: essence and structure", *Food Industry Economics*, no. 12(3), pp. 17-24. DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v12i3.1812>

4. Kremen, V.M., Kremen, O.I. and Kravchenko, A.V. (2020), "Theoretical foundations of enterprise capital management", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 11, pp. 19-22. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2020.11.4>

5. Kuzenko, T., Lytovchenko, O. and Sablina, N. (2023), "Ways of improving the management of the capital structure of the enterprise", *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, no. 4, pp. 81-88. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-14>

6. Larionova, K. and Kapinos, H. (2023), "Mechanism of enterprise capital management", *Modeling the development of the economic systems*, no. 3, pp. 147-154. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>

7. Mulyk, T.O. (2023), "Analytical support of enterprise capital management", *Ekonomichyi prostir*, no. 183, pp. 95-103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-15>

8. "Official website of the State Statistics Service of Ukraine", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (access date November 20, 2023).

9. Smyrna, O.V. and Izmailova, N.V. (2022), "Current state and problems of capital formation of Ukrainian enterprises in crisis conditions", *Efektivna ekonomika*, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.92>

10. Khalatur, S.M. (2013), "Peculiarities of the functioning mechanism of the investment market in Ukraine", *Scientific Progress & Innovations*, no. 4, pp. 121-124. DOI: <https://doi.org/10.31210/visnyk2013.04.31>

11. Khalatur, S.M., Brovko, L.I. and Moruha, T.O. (2017), "Methodology for assessing liquidity and solvency of agricultural enterprises", *Ekonomika ta derzhava*, no. 12, pp. 56-60, available at: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/13.pdf (access date November 20, 2023).

12. Khalatur, S., Radzevicius, G., Velychko, L., Fesenko, V. and Kriuchko, L. (2019), "Global deoffshorization and its impact on the national and regional economies of eastern European countries", *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 17(3), pp. 293-305. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.24](https://doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.24)

13. Khalatur, S., Tvaronavičienė, M., Dovgal, O., Levkovich, O. and Vodolazska, O. (2022), "Impact of selected factors on digitalization of financial sector", *Entrepreneurship and sustainability issues*, Vol. 10(1), pp. 358-377. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1\(19\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1(19))

14. Khalatur, S. and Dubovych, O. (2022), "Financial engineering of green finance as an element of environmental innovation management", *Marketing and management of innovations*, no. 1, pp. 232-246. DOI: <http://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17>